

Kehtestatud direktori käskkirjaga 03.09.2024 nr 1-3/26
põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõike 2 alusel.

JÕHVI KESKLINNA KOOLI LÕIMINGUKAVA

Teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming

Tuumained klassiti:

- 4. klass – loodusõpetus
- 5. klass – inimeseõpetus
- 6. klass – ajalugu
- 7. klass – bioloogia
- 8. klass – geograafia
- 9. klass – ühiskonnaõpetus

Loodusõpetus 4. klass

	Põhiteema	Mõisted	Ainealased eesmärgid	Läbiv teema/Üldpädevused	Õpitulemused
I trimester	Maailmaruum	maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev,	mudeleid, selgitab mudelite toel objekte ja nähtusi: päikesesüsteemi ehitust ning	Ü: õpipädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	1) koostab loodusteaduslikke mudeleid, selgitab mudelite toel objekte ja nähtusi:

		aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanaan, galaktika, astronoomia, energia, vari	planeetide liikumist, öö ja päeva ning aastaegade vaheldumist; 2) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud ülevaateid teemal maailmaruum; 3) arutleb looduse ja maailmaruumi uurimise vajalikkuse üle; toob näiteid, kuidas teadlased koguvad tõendusmaterjali; 4) uurib valguse neeldumist, peegeldumist ja murdumist, seostab neid nähtustega keskkonnas.	L: keskkond ja jätkusuutlik areng	päikesesüsteemi ehitust ning planeetide liikumist, öö ja päeva ning aastaegade vaheldumist; 2) leiab infot objektide ja nähtuste kohta, hindab info usaldusväärsust õpetaja abiga, koostab ja esitab valitud ülevaateid teemal maailmaruum; 3) arutleb looduse ja maailmaruumi uurimise vajalikkuse üle; toob näiteid, kuidas teadlased koguvad tõendusmaterjali; 4) uurib valguse neeldumist, peegeldumist ja murdumist, seostab neid nähtustega keskkonnas.
II trimester	Planeet Maa	gloobus, mudel, looduskaart, riikide kaart, riigipiir, naaberriik, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkera, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, vulkaan, laava, maavärin, torm, üleujutus.	1) Kirjeldab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit. 2) Tunneb ja näitab gloobusel ja kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike; 3) Teab, et atlas on kohanimede register, mille abil saab tundmatu koha leida. Leiab õpetaja	Ü: õpipädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus L: keskkond ja jätkusuutlik areng	Teema läbimisel õpilane: 1) Kirjeldab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit. 2) Tunneb ja näitab gloobusel ja kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike; 3) Teab, et atlas on kohanimede register, mille abil saab tundmatu koha leida. Leiab õpetaja suunamisel registri järgi vajaliku koha.

		<p>rakk, ainurakne ja hulkrakne organism, bakter, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, dinosaurused.</p>	<p>suunamisel registri järgi vajaliku koha.</p> <p>4) Toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning kirjeldab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.</p> <p>5) Nimetab gloobuse ja kaartide kui Maa mudelite piiranguid (nt gloobuse järgi on raskem nt. marsruuti koostada, kaardid võivad vananeda), arutleb digikaartide eelistest.</p> <p>1) nimetab elu tunnused ja võrdleb nende avaldumist erinevatel organismidel (taimed, loomad, seened, bakterid);</p> <p>2) kasutab mikroskoopi;</p> <p>4) selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust;</p> <p>5) arutleb bakterite tähtsuse üle looduses ja inimese elus;</p> <p>6) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;</p> <p>7) toob näiteid elu tekkest ja arengust Maal.</p>		<p>4) Toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning kirjeldab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.</p> <p>5) Nimetab gloobuse ja kaartide kui Maa mudelite piiranguid (nt gloobuse järgi on raskem nt. marsruuti koostada, kaardid võivad vananeda), arutleb digikaartide eelistest.</p>
--	--	---	--	--	--

III trimester	Inimene	elund, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, meeleeelundid, närvid, peaaju, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud, imetaja.	1) seostab inimese elundkonnad vastavate elunditega ja nende ülesannetega; 2) analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitlust; 3) põhjendab tervislike eluviiside olulisust; 4) põhjendab looduse ja oma elukeskkonna tundmise ja hoidmise vajalikkust; 5) selgitab taimede, loomade, seente ja mikroorganismide tähtsust inimese elus; 6) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu.	Ü: õpipädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus L: keskkond ja jätkusuutlik areng	1) seostab inimese elundkonnad vastavate elunditega ja nende ülesannetega; 2) analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitlust; 3) põhjendab tervislike eluviiside olulisust; 4) põhjendab looduse ja oma elukeskkonna tundmise ja hoidmise vajalikkust; 5) selgitab taimede, loomade, seente ja mikroorganismide tähtsust inimese elus; 6) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu.
----------------------	---------	--	---	--	---

Inimeseõpetus 5. klass

	Põhiteema	Mõisted	Ainealased eesmärgid	Läbiv teema/Üldpädevused	Õpitulemused
I trimester	Tervis. Tervislik toitumine.	Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid.	Õpilane kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid.	Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus.	1) oskab selgitada toidupüramiidi ja taldriku reegleid 2) oskab analüüsida oma päeva- ja nädalamenüüd

		<p>Toidupüramiid, toidugrupid, toiduained, toitained; süsivesikud, valgud, rasvad, vitamiinid, mineraalained, vesi.</p> <p>Tasakaalustatus, mõõdukus, mitmekesisus, vastavalt vajadusele, taldrikureegel.</p>	<p>Õpilane selgitab, kuidas on toitumine seotud tervisega.</p> <p>Õpilane kirjeldab tegureid, mis mõjutavad inimese toiduvalikut.</p>	<p>L: keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus.</p>	<p>3) oskab koostada päevamenüü</p>
II trimester	<p>Kehaline aktiivsus ja sport</p>	<p>Enesetestimine seoses kehalise aktiivsusega.</p> <p>Sobiva kehalise aktiivsuse valik.</p> <p>Kehalise aktiivsuse tähtsus igapäevaelus. Karastamine.</p>	<p>Õpilane teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid.</p> <p>Õpilane oskab hinnata oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest.</p> <p>Õpilane hindab ja oskab planeerida kehalise aktiivsuse piisavust oma igapäevategevuses.</p> <p>Õpilane väärtustab tervislikku eluviisi.</p>	<p>Ü: enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus, õpipädevus.</p> <p>L: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus.</p>	<p>1) teab kehalise aktiivsuse vormid 2) oskab hinnata oma kehalisi võimeid 3) oskab koostada ja läbi viia 2-3 min virgutusvõimlemise.</p>

	<p>Enesekontroll, emotsioonide väljendamine. peaasi.ee</p>	<p>Vaimne tervis</p> <p>Põhiemotsioonid (viha, hirm, vastikus, üllatus, rõõm, kurbus)</p> <p>toimetulek tugevate emotsioonidega</p> <p>psühholoogiline abi, nõustamine</p> <p>Vaimse tervise vitamiinid</p>	<p>Teab, mis on vaimne tervis</p> <p>Oskab eristada erinevaid emotsioone ja nimetada neid</p> <p>Teab kuidas tulla toime negatiivsete emotsioonidega</p> <p>Teab vaimse tervise vitamiine</p>	<p>Ü: enesemääratluspädevus, väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.</p> <p>L: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus</p>	<p>1) oskab nimetada erinevaid emotsioone;</p> <p>2) teab kuidas toime tulla negatiivsete emotsioonidega</p> <p>3) teab kust saada psühholoogilist abi/nõustamist</p> <p>4) teab, kes on psühholoog ning mis tähendab psühholoogiline nõustamine</p>
<p>III trimester</p>	<p>Turvalisus ja riskikäitumine</p> <p>Internetiga seonduvad ohud</p> <p>https://www.targaltinternetis.ee/</p> <p>https://www.targaltinternetis.ee/opetajatele/%20tunnikavad/</p>	<p>Turvalisus/digiturvalisus digimaailm</p> <p>info vahetamine, jagamine ja sisu loomine</p> <p>digitaalsed suhtlusvahendid</p> <p>Küberkiusamine</p> <p>küberkiusamise ennetamine ja kiusamisjuhtumite lahendamine</p>	<p>Õpilane nimetab Internetist tulenevaid riske oma käitumisele ja suhetele.</p> <p>Õpilane suheldes meedia vahendusel, mõistab vahendatud suhtlemise olemust ning vastutust oma sõnade ja tegude eest.</p> <p>Õpilane väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist Internetis.</p>	<p>Ü: enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, väärtuspädevus, digipädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus</p> <p>L: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, teabekeskond ja jätkusuutlik areng, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon.</p>	<p>teab:</p> <p>1) kuidas digitaalne suhtlemine erineb nn silmast-silma suhtlusest;</p> <p>2) millega arvestada digivahendite vahendusel suhtlemisel;</p> <p>2) mida arvestada info kogumisel ja selle jagamisel digimaailmas ning seal sisu loomisel</p> <p>3) mida pidada silmas turvalisusega seoses; mis on küberkiusamine ja kuidas sellega toime tulla.</p>

Ajalugu 6.klass

	Põhiteema	Mõisted	Ainealased eesmärgid	Läbiv teema/Üldpädevused	Õpitulemused
I trimester	Muistsed Idamaade tsivilisatsioon	Kõrgkultuur, riik, kiilkiri, vaarao, püramiid, mummia, sarkofaag, üleujutused, Niilus, hieroglüüfid, papüürus, Foiniikia, Iisrael, Pärsia, kastikord, budism, Hiina müür, Suur Siiditee	<p>1) selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab kaardil Egiptust, Mesopotaamiat jne;</p> <p>2) kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse, Mesopotaamia jne;</p> <p>3) tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid ja Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;</p> <p>4) seletab mõisteid linnriik, vaarao, mummia, sfinks, tempel, püramiid, preester, Vana Testament.</p>	Ü: Kultuuri- ja väärtuspädevus	<p>1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;</p> <p>2) ajaloo mõistete tundmine ja kontekstis kasutamise oskus;</p> <p>3 ajaloo kohta küsimuste esitamise ning neile) vastamise oskus;</p> <p>4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitilise mõtlemine oskus, arutlusoskus, järelduste tegemise ja seoste loomise ning oma seisukoha kujundamise ja põhjendamise oskus;</p> <p>5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;</p>

II trimester	Vana-Kreeka tsivilisatsioon	Kreeta-Mükeene kultuur, Homerose eeposed, polis, akropol, agora, kreeka tähestik, spartiaatide kasvatus, demokraatia, tragöödia, komöödia, olümpiamängud, filosoofia, hellenism, vanaaja seitse maailmaimet, skulptuur	1) näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat; 2) teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist; 3) kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport 4) võrdleb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel; 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agora, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik.	Kultuuriline identiteet. Väärtuspädevus Sotsiaalne pädevus	1) teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi; 3) toob näiteid vanaaja kohta; 4) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta; 5) mõistab, et ajaloo sündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel; 6) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt; 7) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.
---------------------	-----------------------------	--	---	--	---

III trimester	Vana-Rooma tsivilisatsioon	Etruskid, foorum, vabariik, senat, kapitolium, triumf, büst, tooga, gladiaatorid, keisririik, Rooma õigus, triumfikaar, akvedukt, termid, amfiteater, kristlus, Piibel, Constantinus Suur, suur rahvasterändamine, Colosseum	1) teab Rooma riigi tekkelugu ning oskab tingmärkidest juhindudes näidata kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist; 2) iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis; 3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, kapitolium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, Piibel, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.	Kultuuriline identiteet. Väärtuspädevus. Sotsiaalne pädevus.	1) teab mõnda ajaloolist asumit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi; 3) toob näiteid vanaaja kohta; 4) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta; 5) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel; 6) teab, et mineviku kohta saab teavet ajaloallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt; 7) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.
----------------------	----------------------------	--	--	--	---

Bioloogia 7. klass

	Teema	Mõisted	Ainealased eesmärgid	Lai teema/Pädevused	Õpitulemused
I trimester	Mis on teadus?	bioloogia, vaatlus, katse ehk eksperiment, organism.	1)analüüsib bioloogiateadmiste ja -oskuste vajalikkust igapäevaelus ning erinevates elukutsetes 2)toob näiteid erinevate organismirühmade eluavaldustest (elu tunnustest)	Elukutsed, kellel on vaja bioloogiateadmisi/ Karjääri kujundamine	taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid;
II trimester	Selgroogsete loomade tunnused	selgroogne loom, selgrootu loom, meeleeelund, elukeskkond, elupaik, kohastumus, toiduahel	1) seostab imetajate, lindude, roomajate, kahepaiksete ja kalade välisunnuseid nende elukeskkonnaga; 2) analüüsib selgroogsete loomade erinevate meelte tähtsust sõltuvalt nende elupaigast ja -viisist; 3)selgitab ja toob näiteid selgroogsete loomade tähtsusest looduses ja inimtegevuses	Selgroogsete tähtsus looduses ja inimesele/Keskkond ja jätkusuutlik areng	taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele
III trimester	Selgroogsete loomade areng	rändlind, ainevahetus, seedimine, magu, soolestik, taimtoidulisus, loomtoidulisus, segatoidulisus,	1) võrrdleb püsi- ja kõigusoojaseid organisme ning toob nende kohta näiteid; 2)põhjendab nende kaitsega seotud piiranguid,	Ainevahetuse tähtsus /Tervis ja ohutus	taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning

		püsisoojane, kõigusoojane, lepiskala, röövkala, röövloom, saakloom	toob näiteid kaitsealustest liikidest ja selgitab nende ohustatuse põhjuseid.		kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
--	--	--	---	--	--

Geograafia 8. klass

	Teema	Mõisted	Ainealased eesmärgid	Lai teema/Pädevused	Õpitulemused
I trimester	Kliima	Ilm, kliima, ilmakaart, kliimakaart, kliimadiagramm, kuu ja aasta keskmine temperatuur, päikesekiirgus, õhumass, passaadid, mandriline ja mereline kliima, briisid, lumepiir, kliimavööde.	1) kirjeldab ilmakaardi põhjal ilma ning selgitab õhu liikumist ja sademete teket sõltuvalt õhu omadustest. 2) selgitab kliima erinevusi sõltuvalt päikesekiirguse jaotumisest Maal, üldisest õhuringlusest, ookeanide, sh hoovuste ja pinnamoe mõjust. 3) võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide põhjal eri kohtade kliimat, seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga ning inimtegevuse võimalustega. 4) mõistab inimtegevuse, sh maakasutuse mõju kliimale nii kohalikul kui ka üleilmsel tasandil. 5) teab kliimamuutuste võimalikke tagajärgi ning kliimamuutustega kohanemise võimalusi.	Kliima/ Keskkond ja jätkusuutlik areng	taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele

II trimester	Veestik	jõgi, jõeorg, jõesäng, lähe, suue, peajõgi, delta, voolukiirus, karestik, juga, järvenõgu, järv, veehoidla, Vahemere maad, madalvesi, suurvesi, magevesi, soolane vesi, soolsus.	1) seostab etteantud piirkonna veekogude arvukuse ja veetaseme muutusi kliimaga; 2) iseloomustab veeringet, selgitab vee ja veekogude tähtsust looduses ja inimtegevusele ning toob näiteid vee kasutamise ja kaitse vajaduse kohta	Veestik/ Tervis ja ohutus	taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;
III trimester	Inimene erinevates loodusvööndites	loodusvöönd, kõrgusvööndilisus, liustik, igikelts, taiga, leetmuld, punamuld, mustmuld, stepp, preeria, oaas, kõrbestumine, erosioon, bioloogiline mitmekesisus, põlisrahvas.	analüüsib looduse ja inimtegevuse vastastikust mõju loodusvööndites ning kaasnevaid keskkonnaprobleeme	Inimene erinevates loodusvööndites/ Kultuuriline identiteet	taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;

Ühiskonnaõpetus 9. klass

	Põhiteema	Mõisted	Ainealased eesmärgid	Läbiv teema/Üldpädevused	Õpitulemused
I trimester	Riik ja valitsemine	Parlament, demokraatia, Vabariigi Valitsus, põhiseadus, inimõigused, valimised, seadusandlik võim, täidesaatev võim, koalitsioon, opositsioon, erakonnad, peaminister, avalik võim	1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus; 2) selgitab demokraatia põhimõtteid ning nende rakendamist riigivalitsemises; 3) tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igäihte võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi; 4) eristab demokraatiat ja autokraatiat, võrdleb demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni; 5) selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.	Sotsiaalne ja kodanikupädevus	1) teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja elluviimises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil; 2) väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid: seaduslikkust, vabaduse ja vastutuse seost; 3) arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, osalemist ühiskonna arengus ja sidususes, seisab vastu kesksete normide rikkumisele ning on seaduskuulekas;
II trimester	Eelarve	Majandus, turumajandus, töötukassa, tööturg, füüsiline isik,	1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents,	Ettevõtlikkuspädevus	1) kasutab ühiskonnaõpetuses omandatud teadmisi, oskusi ja hoiakuid oma tulevaste õpingute ja edasise tööalase karjääri

		<p>juriidiline isik, tööleping, maksud, tuludeklaratsioon, riigieelarve, isiklik eelarve, laen, kliendikaart, tarbimiskäitumine</p>	<p>tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investering, tarbijakaitse;</p> <p>2) tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu;</p> <p>3) analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ja võimalusi edasiõppimist ning karjääri plaanides;</p> <p>4) teab eelarve koostamise põhimõtteid, oskab arvutada netopalka;</p> <p>5) teab oma õigusi ja vastutust tarbijana ning tarbib säästlikult;</p> <p>6) kirjeldab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid ning ettevõtluse ja riigi rolli majanduses; selgitab maksustamise eesmärgi, teab Eestis kehtivaid makse, üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega.</p>		<p>kavandamisel ning teadlike otsuste langetamisel, koostab esmase karjääriplaani.</p> <p>2) oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest.</p>
--	--	---	---	--	--

III trimester	Euroopa Liit	Integratsioon, globaliseerumine, euro, Euroopa Ülemkogu, Euroopa komisjon, EL lipp, hümn, Euroopa parlament, EL liikmesriigid	1) tunneb kodaniku õigusi ja -kohustusi, Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsuse saamise tingimusi; 2) teab peamisi rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on; 3) teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.	Kultuuri- ja väärtuspädevuse	1) määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna. 2) algatab ning toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel.
----------------------	--------------	---	---	------------------------------	--

Arutatud ja heaks kiidetud 17.06.2024 õppenõukogu koosolekul nr 5,

03.09.2024 on heaks kiidetud hoolekogu koosolekul,

03.09.2024 on heaks kiidetud õpilasesinduse koosolekul.